

Actualisatie quickscan flora en fauna Hof van Harmelen

Maart 2021
P21-014/W1958
Auteur: V. van Os

Natuur-Wetenschappelijk Centrum
078-6213921
info@nwcadvies.nl
www.nwcadvies.nl

Actualisatie quickscan flora en fauna Hof van Harmelen

Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Noorderelsweg 4A, 3329 KH Dordrecht

Actualisatie quickscan flora en fauna Hof van Harmelen

Opdrachtgever: KuiperCompagnons

Uitvoering: Natuur-Wetenschappelijk Centrum

Veldwerk: Hans Bruning, Danny van den Heuvel

Samenstelling: Victor van Os

Foto's: Danny van den Heuvel

Quickscan flora en fauna Hof van Harmelen [Samenst.: van Os, V.] [Foto's: van den Heuvel, D.]
Met lit. opg., Dordrecht: Strix/NWC

Trefw.: Wet natuurbescherming, quickscan, Hof van Harmelen, Ambachtsheerelaan

W1958/P21-014

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of verveelvoudigd, door middel van; druk, fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder toestemming van de uitgever of de opdrachtgever.

Dordrecht, maart 2021

Inhoud

Samenvatting

1	Inleiding	7
2	Gebiedsbeschrijving	9
3	Wettelijk kader	17
4	Methode	21
5	Resultaten	23
6	Effecten, verplichtingen en aanbevelingen	29

Referenties

Bijlagen:

Bijlage 1: Beschermde soorten Wet natuurbescherming

Bijlage 2: Bouwkundige kaart plangebied

Bijlage 3: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Bijlage 4: Vogels en ruimtelijke ingrepen

Samenvatting

Onderstaande tabel geeft de conclusies uit voorliggend rapport weer. Voor de volledigheid en om een verkeerde interpretatie te voorkomen, dient ook hoofdstuk 6 (effecten, verplichtingen en aanbevelingen) gelezen te worden.

Soortgroep	Effecten op beschermde soorten	Verplichtingen en aanbevelingen*
Vleermuizen	- Mogelijke verstoring en/of vernietiging van verblijfplaatsen.	- Aanvullend onderzoek naar vleermuizen middels tenminste 5 gerichte veldbezoeken; - Zorgplicht.
Vogels vaste Verblijfplaats - Huismus - Buizerd - Sperwer - Kerkuil - Ransuil - Steenuil	- Mogelijke verstoring en/of vernietiging van vaste nest- en rustplaatsen en/of essentiële functionele leefomgeving van de Huismus, de Buizerd, de Sperwer, de Steenuil, de Kerkuil en de Ransuil.	- Aanvullend onderzoek naar de Huismus middels 2 gerichte veldbezoeken in de periode 1 april – 15 mei; - Aanvullend onderzoek naar de Buizerd en de Sperwer middels 3 gerichte veldbezoeken in de periode 1 maart – 15 juli; - Aanvullend onderzoek naar uilen middels 3 gerichte veldbezoeken in de periode 1 februari – eind april; - Zorgplicht.
Algemene broedvogels	- Mogelijke verstoring nesten algemene vogelsoorten.	- Werken buiten het broedseizoen; - Zorgplicht
Grondgebonden zoogdieren - Steenmarter	- Mogelijke verstoring en/of vernietiging van verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van de Steenmarter.	- Aanvullend onderzoek naar de Steenmarter middels het plaatsen van wildcamera's in de periode 1 maart – 31 augustus. - Zorgplicht.
Amfibieën	- Mogelijke verstoring van de Rugstreeppad.	- Aanvullend onderzoek naar de Rugstreeppad in de periode tussen eind april en eind juli; - Zorgplicht.

**Het aanvullend onderzoek dient binnen 1 tot 2 jaar vóór aanvang van de werkzaamheden uitgevoerd te worden*

1. Inleiding

Er bestaan plannen voor de realisatie van nieuwbouwwoningen op een locatie nabij de Ambachtsheerelaan te Harmelen. Ten behoeve van deze plannen dient bestaande bebouwing op deze locatie te worden gesloopt. Mogelijk worden ook watergangen gedempt en/of bomen gekapt.

In het kader van de Wet natuurbescherming dient bij dergelijke ruimtelijke ingrepen en bij wijzigingen van bestemmingsplannen onderzoek gedaan te worden naar de aanwezige beschermde natuurwaarden en dient een beoordeling gemaakt te worden van eventuele negatieve effecten van de plannen op deze waarden.

In de periode 2016-2018 zijn reeds verschillende natuurwaardenonderzoeken uitgevoerd in het plangebied. Het betreft twee quickscans^{1,2}, waarin de mogelijke functies van het gebied voor vleermuizen, vogels met een vaste verblijfplaats, grondgebonden zoogdieren, herpetofauna, vaatplanten en vissen onderzocht zijn. Geconcludeerd werd dat de aanwezigheid van verblijfplaatsen en/of functionele leefomgeving van vleermuizen, de Huismus, de Ransuil en de Steenmarter binnen het plangebied mogelijk was. Binnen de overige soortgroepen werden geen beschermde soorten aangetroffen en deze konden ook met voldoende zekerheid worden uitgesloten. Er is daarom aanvullend onderzoek gedaan naar vleermuizen, Ransuil en Huismus^{3,4}. Hierbij werden geen belangrijke functies van het plangebied voor deze soorten aangetoond. Ten aanzien van de Huismus is daarnaast in 2018 een ecologisch werkprotocol opgesteld⁵.

Omdat vrijwel al het veldwerk voor deze onderzoeken langer dan 3 jaar geleden is uitgevoerd (vóór februari 2018), zijn de gegevens ecologisch gezien niet meer betrouwbaar en volgens de wet verouderd. Daarmee zijn de conclusies uit eerdere onderzoeken niet meer geldig.

KuiperCompagnons heeft het Natuur-Wetenschappelijk Centrum (NWC) gevraagd een actualiserende quickscan flora en fauna op deze locatie uit te voeren en te adviseren omtrent de relevante natuurwetgeving.

¹ Stolwijk, R., & Vervoort, M., 2018. *Quickscan flora en fauna in het kader van nieuwbouwwontwikkeling nabij de Ambachtsheerelaan te Harmelen*. P16-026/W1110. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, januari 2018. Strix/NWC

² Schutgens, E., 2018. *Quickscan flora en fauna in het kader van nieuwbouwwontwikkeling aan de Ambachtsheerelaan, locatie B te Harmelen*. P17-224/W1419. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, mei 2018. Strix/NWC

³ Westbroek, S., 2018. *Aanvullend onderzoek naar vleermuizen en vogels met een vaste verblijfplaats in het kader van nieuwbouwwontwikkeling nabij de Ambachtsheerelaan te Harmelen*. P16-055/W1197. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, juni 2018. Strix/NWC

⁴ Schutgens, E., 2018. *Aanvullend onderzoek Huismus aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen*. P18-063/W1474. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, juni 2018. Strix/NWC

⁵ Schutgens, E., 2018. *Ecologisch werkprotocol ten aanzien van de Huismus in verband met sloop- en bouwwerkzaamheden aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen*. P18-074/W1475. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, juni 2018. Strix/NWC

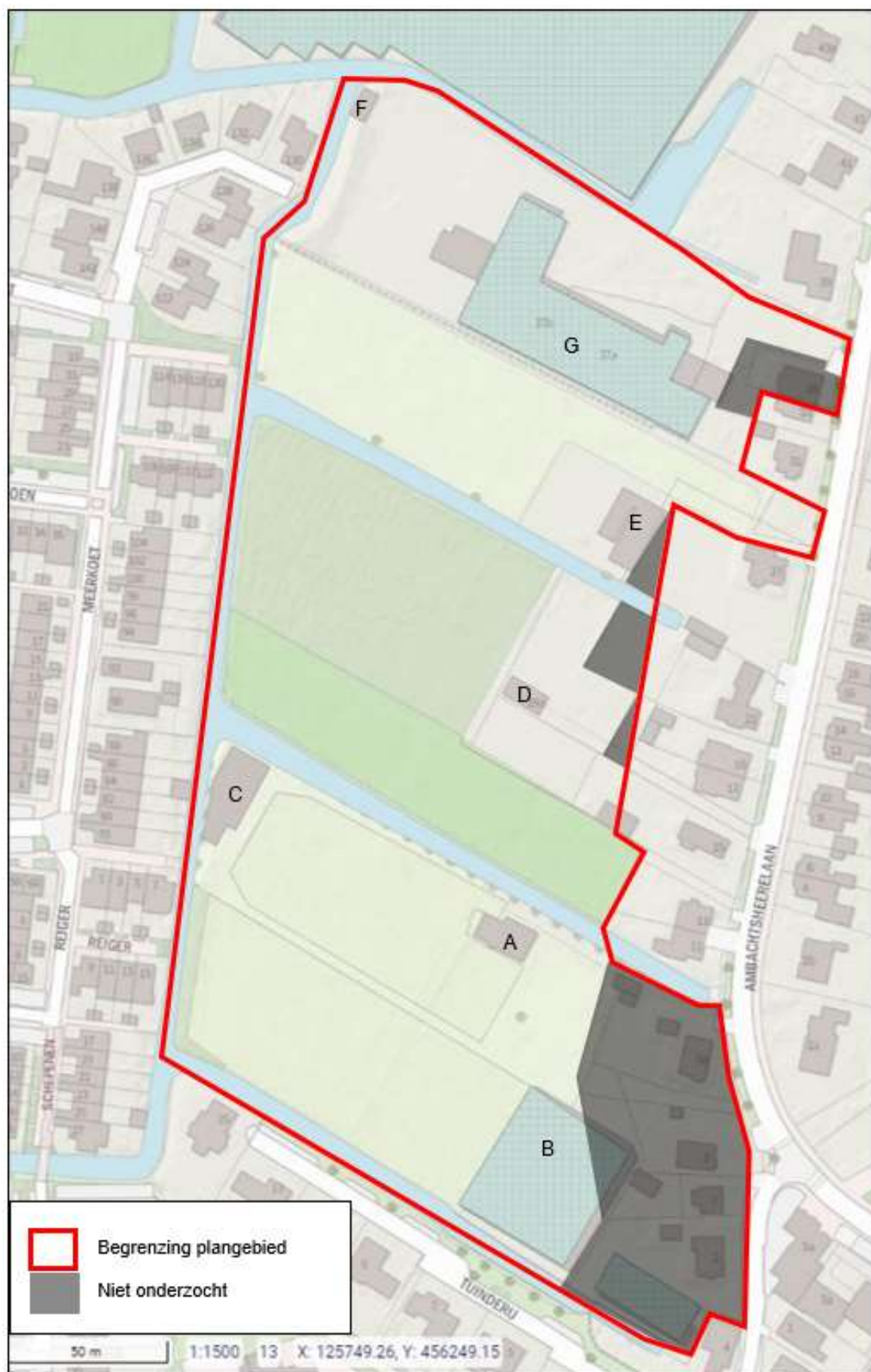
2. Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich ten noorden van de kern van Harmelen (gemeente Woerden, provincie Utrecht), en bestaat in de huidige situatie uit een terrein met een agrarische functie achter woningen aan de Ambachtsheerelaan. Het plangebied wordt aan de noord-, zuid- en westzijde begrensd door watergangen, en aan de oostzijde door bestaande woningen aan de Ambachtsheerelaan. Bij de eerdere onderzoeken werd het plangebied opgedeeld in locaties A en B (figuur 2). In de voorliggende quickscan wordt het gebied als één geheel beschouwd (figuur 1).

Het plangebied wordt gekenmerkt door een kleinschalig, zeer divers agrarisch landschap met onder meer grasland, struweel, ruigte, een boomgaard, knotwilgen, watergangen, opstallen, etc. De houtige vegetatie bestaat onder meer uit Populier, Es, Beuk, Liguster, Braam, Vlier, Taxus en Peer. Het gebied heeft een totale oppervlakte van ongeveer 4,35 ha.

De te slopen bebouwing bestaat uit twee kassen van tuinentra, een aantal verouderde schuren en een woning met kas. Deze gebouwen worden in het vervolg van dit rapport aangeduid met de letters A t/m G (zie figuur 2).

- 'A' betreft een oude schuur met een golfplaten dak waarin grote gaten zitten. De muren bestaan voor een deel uit steen en voor een deel uit hout, een spouw ontbreekt (figuur 3).
- 'B' betreft een oude, glazen kas. Aan de buitenzijde bevinden zich een aantal grote gaten. De kas wordt aan de binnenzijde deels overwoekerd door Braam en opslag van jonge bomen (figuur 4).
- 'C' betreft een hoge, houten schuur (gebruikt voor opslag van hooi) die aan de oostzijde volledig open is (figuur 5).
- 'D' betreft een houten schuur met golfplaten dak (figuur 6). In het hout bevindt zich één gat ter hoogte van de deur.
- 'E' betreft een woonhuis met overwegend stenen muren mét spouw en een pannendak, inclusief een kas van glas en golfplaten. De spouwmuur van de woning is afgedicht met isolatiemateriaal (figuur 7).
- 'F' betreft een eenvoudige, houten schuur. Tussen de planken bevinden zich veel gleuven en spleten die bepaalde beschermde soorten toegang kunnen verschaffen tot het pand (figuur 8).
- 'G' betreft een grote, voornamelijk glazen kas, inclusief enkele houten bijgebouwen en zeecontainers (figuur 9).

Figuur 1: Plangebied in detail met te slopen kassen (B,G) en schuren (A, C, D, E, F).

Bron kaartmateriaal: PDOK Viewer

Figuur 2: Verouderde opdeling van het plangebied in locatie A en locatie B.

Figuur 3: Impressie gebouw 'A'.

Foto: NWC

Figuur 4: Impressie gebouw 'B'.

Foto: NWC

Figuur 5: Impressie gebouw 'C'.

Foto: NWC

Figuur 6: Impressie gebouw 'D'.

Foto: NWC

Figuur 7: Impressie gebouw 'E'.

Foto: NWC

Figuur 8: Impressie gebouw 'F'.

Foto: NWC

Figuur 9: Impressie gebouw 'G'.

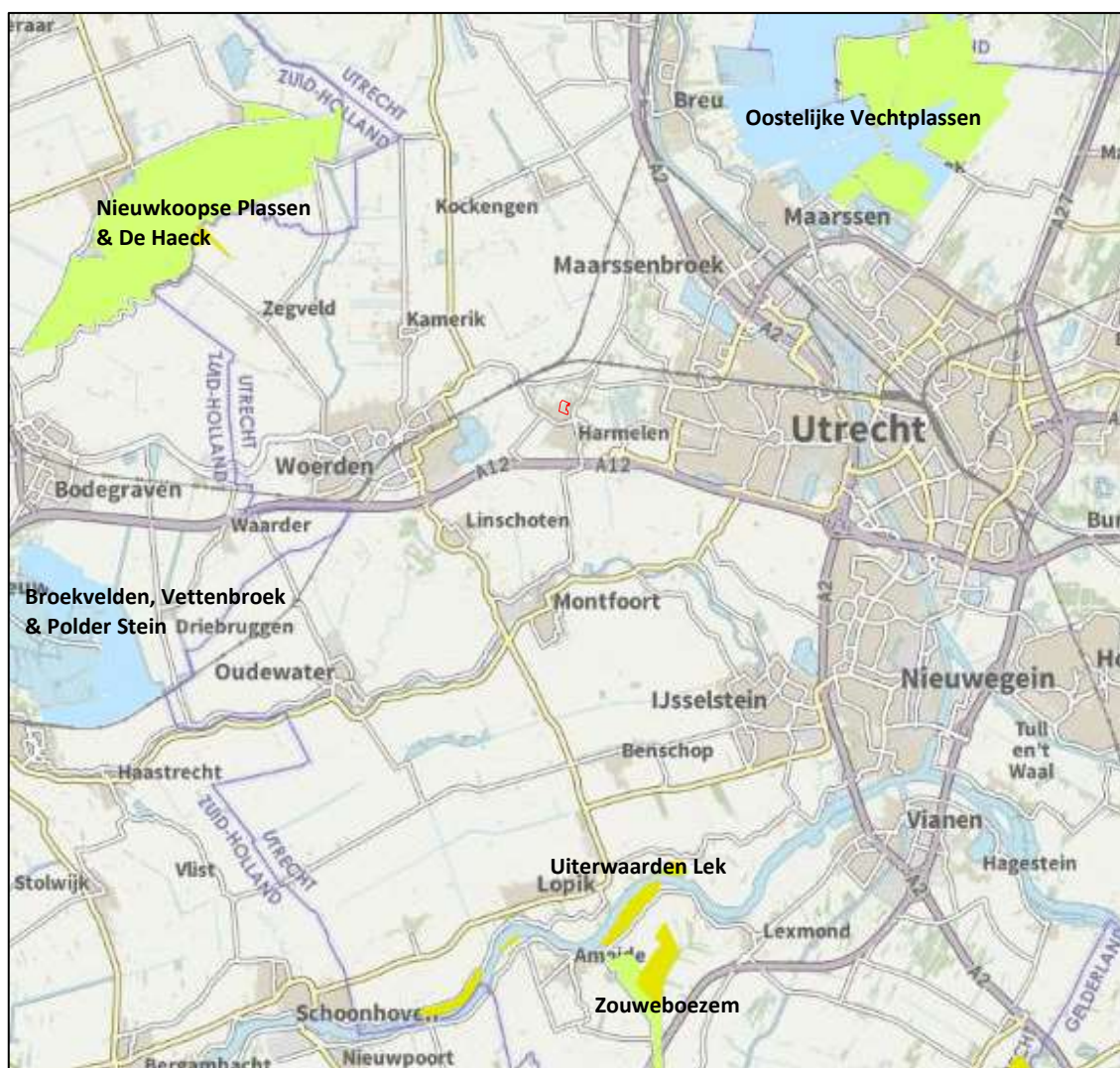
Foto: NWC

Beschermde gebieden

Het dichtst bij het plangebied gelegen gebied dat onder de bescherming van de Wet natuurbescherming valt is Natura 2000-gebied de 'Oostelijke Vechtplassen', dat zich hemelsbreed op ongeveer 8,5 kilometer afstand ten noordoosten van het plangebied bevindt. Daarnaast bevinden zich onder meer de Natura 2000-gebieden de 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck' en de 'Uiterwaarden Lek', respectievelijk hemelsbreed op ongeveer 10 kilometer afstand ten noordwesten en 13 kilometer afstand ten zuiden van het plangebied (figuur 10).

Gezien de relatief grote afstand tot Natura 2000-gebieden worden geen significant nadelige effecten verwacht op de habitattypen en instandhoudingsdoelstellingen van deze gebieden als gevolg van verstoring door geluid, licht en dergelijke storingsfactoren. Mogelijk dienen stikstofemissies te worden onderzocht middels een AERIUS-berekening, deze maakt geen onderdeel uit van het onderhavige onderzoek.

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van, en grenst niet aan, het Natuurnetwerk Nederland (NNN) (figuur 11). Omdat er, als gevolg van de voorgenomen plannen, geen oppervlakte aan NNN-gebied verloren gaat, is er geen verdere toetsing aan de wet- en regelgeving omtrent het NNN nodig.

Figuur 10: Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van de Natura 2000-gebieden de 'Oostelijke Vechtplassen', de 'Nieuwkoopse Plassen & De Haeck', de 'Uiterwaarden Lek', 'Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein' en de 'Zouweboezem'.
Bron kaartmateriaal: PDOK Viewer

Figuur 11: Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (NNN) (groen gearceerd).
Bron kaartmateriaal: Provincie Utrecht

3. Wettelijk kader

In Nederland is de bescherming van belangrijke natuurwaarden vanaf 2017 wettelijk vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Het gaat hierbij zowel om bescherming van soorten als bescherming van gebieden.

Onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming

De provincies zijn sinds 1 januari 2017 verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet natuurbescherming en dus ook voor ontheffingsaanvragen.

Om een ontheffingsaanvraag in behandeling te nemen, dient het onderzoek aan goed-gekeurde voorwaarden (o.a. ten aanzien van methode, intensiteit, periode, tijd tussen onderzoeksmomenten) te voldoen. Slechts als het onderzoek volgens deze voorwaarden uitgevoerd is, kan volgens de wetgever een goed onderbouwde uitspraak gedaan worden over;

- de aanwezigheid van beschermde soorten;
- de functie van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor deze beschermde soorten;
- het belang van een gebied of onderdelen binnen een gebied voor aanwezige beschermde soorten;
- de effecten van plannen op deze soorten;
- de keuze voor te nemen (mitigerende- en/of compenserende) maatregelen.

De voorwaarden waaraan onderzoek moet voldoen, staan beschreven in de kennisdocumenten die in opdracht van de wetgever door BIJ12 opgesteld zijn en de inventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Onderzoeken die niet volgens deze voorwaarden uitgevoerd zijn, kunnen volgens het bevoegd gezag geen basis en onderbouwing vormen van ontheffingsaanvragen en aanvragen zullen om die reden afgewezen worden.

Het NWC is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en werkt volgens bovengenoemde kennisdocumenten en inventarisatieprotocollen.

Soortbescherming

Voor dier- en plantensoorten zijn in de Wnb een aantal verbodsbepalingen opgenomen, waarvan vooral de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 belangrijk zijn in het kader van flora- en faunaonderzoek bij onder andere ruimtelijke ontwikkelingen (tekstvak 1).

De verbodsbepalingen uit de artikelen gelden overal in Nederland, ongeacht het type of de omvang van de werkzaamheden of activiteiten die uitgevoerd worden. De bepalingen uit de Wnb kunnen daarom van invloed zijn op ruimtelijke ingrepen, zoals het aanleggen van infrastructuur, het slopen en realiseren van bebouwing, het uitbreiden van industriegebieden en het kappen van bomen. Ook bij het opstellen of herzien van bestemmingsplannen zijn de bepalingen uit de Wnb van belang. In het kader van het

zorgvuldigheidsbeginsel en het voorzorgsbeginsel (Algemene Wet Bestuursrecht) dient bij het opstellen en herzien van bestemmingsplannen en bij (ruimtelijke) activiteiten een toetsing aan de Wnb plaats te vinden. Deze toetsing moet de volgende onderdelen bevatten:

- Een inventarisatie van het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het plangebied en binnen de invloedssfeer van de activiteit;
- Een inventarisatie en beoordeling van (significant) nadelige effecten als gevolg van de activiteit, op beschermde soorten die binnen het plangebied en/of binnen de invloedssfeer van de activiteit aanwezig zijn;
- Indien nodig een opname van maatregelen die de negatieve effecten op de beschermde soorten en hun leefgebieden mitigeren en/of compenseren.

De Wnb kent drie categorieën van beschermde soorten die ook terug te vinden zijn in de artikelen met verbodsbepalingen: alle vogels uit de Europese Vogelrichtlijn (artikel 3.1), alle soorten die in de Europese Habitatrichtlijn vermeld worden (artikel 3.5) en “overige soorten” (artikel 3.10) die alleen op nationaal niveau beschermd worden. Provincies mogen afwijken van de lijst met “overige soorten” door vrijstelling te verlenen voor bepaalde soorten. Hierdoor kan deze lijst per provincie verschillen. Een overzicht van alle beschermde soorten is te vinden in bijlage 1.

Soorten Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn

Wanneer één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.1 en/of artikel 3.5 Wnb overtreden worden door de voorgenomen activiteit, dient een ontheffing aangevraagd te worden bij de provincie waarin de activiteit plaatsvindt. Een ontheffing voor het overtreden van verbodsbepalingen wordt voor soorten uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn alleen verleend wanneer voldaan wordt aan *elk* van de volgende voorwaarden:

- Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- Zij is nodig:
 - a) In het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid; of
 - b) In het belang van een dwingende reden van groot openbaar belang; of
 - c) In het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Voor vogels kan echter geen beroep gedaan worden op belang b “dwingende reden van groot openbaar belang”.

Wanneer overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen kan worden door het treffen van mitigerende maatregelen, is het aanvragen van een ontheffing niet nodig. Wel kan in dergelijke gevallen toch ontheffing aangevraagd worden om de te treffen maatregelen goed te laten keuren. Indien het bevoegd gezag de maatregelen goedkeurt, wordt door hen een “positieve afwijzing” afgegeven.

Tekstvak 1: Verbodsbepalingen Wet natuurbescherming

Artikelen 3.1, 3.5 en 3.10 Wet natuurbescherming:

Artikel 3.1

1. Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.
2. Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.
3. Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben.
4. Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.
5. Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Artikel 3.5

1. Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.
2. Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.
3. Het is verboden eieren van de dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.
4. Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.
5. Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen of af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Artikel 3.10

1. Het is verboden:
 - a) In het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten genoemd in de bijlage, onderdeel A bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen;
 - b) De vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen;
 - c) Vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen.

Bij de aanvraag van een ontheffing in het kader van de Wnb zijn een activiteitenplan en, in sommige gevallen, een compensatieplan noodzakelijk. Hierin staan de bevindingen uit de flora- en faunatoets vermeld en worden maatregelen beschreven die uitgevoerd zullen worden om ervoor te zorgen dat de nadelige effecten op beschermde plant- en diersoorten in en binnen de invloedssfeer van de activiteit zoveel mogelijk voorkomen, dan wel beperkt worden.

Overige soorten

Voor de soorten uit deze categorie geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit artikel 3.10 mits een door het ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit. Indien aantoonbaar gewerkt kan worden volgens een dergelijke gedragscode, hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden voor het overtreden van één of meerdere verbodsbepalingen uit artikel 3.10 van de Wnb.

Indien er geen goedgekeurde gedragscode van toepassing is op de activiteit of het niet mogelijk is om volgens een dergelijke gedragscode te werken, dient bij overtreding van verbodsbepalingen wel een ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffing kan voor deze soorten echter op grond van meer belangen verleend worden dan het geval is voor de Vogel- en Habitatrichtlijnsoorten.

Zorgplicht

Tenslotte geldt voor alle plant- en diersoorten (ook de onbeschermden) de zorgplicht uit artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Deze houdt in dat mogelijke nadelige gevolgen voor planten en dieren, voor zover redelijk, zoveel mogelijk vermeden moeten worden.

4. Methode

In het kader van de Wet natuurbescherming is een quickscan flora en fauna uitgevoerd. Deze quickscan bestond uit een literatuuronderzoek en een veldbezoek. Voor het literatuuronderzoek is onder andere gebruik gemaakt van verspreidingsgegevens van soorten verzameld door de verschillende soortenorganisaties en uit in het verleden opgestelde rapportages. Op basis van het literatuuronderzoek is o.a. bepaald voor welke soortgroepen de aanwezigheid en/of de geschiktheid van het plangebied onderzocht diende te worden.

Tijdens de quickscan is rekening gehouden met de mogelijke aanwezigheid van vleermuizen, vogels met een vaste verblijfplaats, grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Het voorkomen van beschermde soorten uit andere soortgroepen kon op voorhand worden uitgesloten op basis van habitatvereisten, verspreidingsgegevens en/of kenmerken van het plangebied.

Het veldbezoek is op 16 februari 2021 uitgevoerd door ecologen van het NWC. De temperatuur tijdens het veldbezoek bedroeg ongeveer 10 °C, het was zwaar bewolkt (8/8), droog, en de wind had een kracht van 3 Bft. Deze gegevens zijn in het veld gemeten of ingeschat.

Vleermuizen

Alle vleermuissoorten en alle onderdelen van hun leefgebied worden beschermd door de Wet natuurbescherming (bijlage 3). Het plangebied is daarom beoordeeld op de mogelijke waarde voor vleermuizen. Hierbij is onder andere beoordeeld in hoeverre er in het plangebied geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig zijn. Er is onder meer gelet op de aanwezigheid en de kenmerken van holtes in gebouwen en bomen, zoals open stootvoegen en holtes in daken en daklijsten. Daarnaast is er gelet op het voorkomen van sporen van vleermuizen, zoals uitwerpselen en de aanwezigheid van meststrepen bij eventuele invliegopeningen.

Ook is beoordeeld of er in en in de directe omgeving van het plangebied potentieel belangrijke vliegroutes en foerageergebied voor vleermuizen aanwezig zijn, zoals bomenrijen, andere groene, lijnvormige landschapselementen en half open gebieden.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Vogels met een vaste verblijfplaats worden jaarrond beschermd door de Wet natuurbescherming. Dit geldt ook voor hun functionele leefomgeving (bijlage 3). Voorbeelden van deze soorten zijn de Huismus (*Passer domesticus*) en de Gierzwaluw (*Apus apus*). Tijdens de quickscan is het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vogels met een vaste verblijfplaats en is bepaald welke gevolgen de voorgenomen plannen voor deze vogels met zich meebrengen (zoals verstoring door geluid). Er is onder meer gelet op sporen (braakballen, veren, uitwerpselen, etc), nesten en

waarnemingen van de betreffende vogelsoorten (geluid/zicht/territorium-indicerend gedrag). Tevens is bekeken of het plangebied een significant onderdeel zou kunnen zijn van de functionele leefomgeving van een vogelsoort met een vaste verblijfplaats.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens het veldbezoek is er beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt leefgebied vormt voor strikt beschermde marterachtigen en andere beschermde grondgebonden zoogdieren. Hierbij is onder andere gelet op de aanwezigheid van sporen van deze soorten, holtes in de bomen, hollen, burchten en de aanwezigheid van functionele leefomgeving voor deze soorten.

Amfibieën

Tijdens het veldbezoek is beoordeeld in hoeverre het plangebied geschikt leefgebied vormt voor beschermde amfibieënsoorten zoals de Rugstreeppad (*Epidalea calamita*) en de Heikikker (*Rana arvalis*). Hierbij is onder andere gelet op de aanwezigheid van geschikt voortplantingswater, een zandige, goed vergraafbare bodem, een pioniersvegetatie, een goed ontwikkelde onderwatervegetatie en schuilplaatsen in de vorm van stenen, stukken hout of hollen.

5. Resultaten

Vleermuizen

Vleermuissoorten die op basis van verspreidingsgegevens kunnen worden verwacht in (de omgeving van) het plangebied zijn de Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), de Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), de Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), de Rosse vleermuis (*Nyctalus noctula*), de Gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), de Watervleermuis (*Myotis daubentonii*), de Franjestaart (*Myotis nattereri*) en de Baardvleermuis (*Myotis mystacinus*). De meeste van deze vleermuissoorten zijn gebouwbewonend, en maken als verblijfplaats onder andere gebruik van ruimtes in spouwmuren, achter betimmeringen en daklijsten en onder dakpannen. Alleen de Rosse vleermuis en de Watervleermuis zijn uitgesproken boombewoners. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied geen vleermuizen of sporen van vleermuizen aangetroffen.

Verblijfplaatsen

In de te slopen bebouwing werden een aantal geschikte openingen aangetroffen waar gebouwbewonende vleermuissoorten gebruik van zouden kunnen maken. Het betreft openingen onder dakpannen en achter het dakbeschot aan de kopse kanten (noord- en zuidzijde) van gebouw 'E' (figuur 12). Dit is tevens het enige pand binnen het plangebied met een spouwmuur, deze is echter afgedicht met isolatiemateriaal en daarom ontoegankelijk voor vleermuizen.

De overige bebouwing is minder tot niet geschikt als verblijfplaats. Gebouwen A, B, en C hebben een zeer open karakter, waardoor veel licht en tocht kan binnendringen. De bebouwing is daarmee onaantrekkelijk voor vleermuizen, alhoewel gebruik door de Gewone grootoorvleermuis niet op voorhand kan worden uitgesloten. Deze soort maakt in de zomer gebruik van zeer uiteenlopende soorten verblijfplaatsen, waaronder op zolders, en achter betimmeringen, daklijsten en vensterluiken, waardoor met name schuur 'A' gebruikt zou kunnen worden. Gebouwen D, F en G zijn juist goed afgesloten en hier werden geen geschikte openingen aangetroffen waar vleermuizen gebruik van zouden kunnen maken. Ook golfplaten daken zijn niet geschikt omdat deze in de zon te snel opwarmen.

In bomen werden geen vleermuisgeschikte holtes, spleten scheuren en/of losse bast aangetroffen.

Figuur 12: Openingen onder dakrand en dakpannen die mogelijk geschikte verblijfplaatsen bieden voor vleermuizen. Foto: NWC

Vliegroutes en foerageergebied

Binnen het plangebied bevinden zich struwelen, watergangen en enkele hoge bomen die onderdeel uit kunnen maken van foerageergebied van vleermuizen. Het plangebied is in beperkte mate geschikt als vliegroute voor vleermuizen, vanwege het grotendeels ontbreken van aaneengesloten, lijnvormige elementen die beschutting kunnen bieden zoals bomenrijen en opgaande begroeiing langs de watergangen.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Meerdere vogelsoorten met een vaste verblijfplaats zijn waargenomen en/of worden op basis van verspreidingsgegevens verwacht in en in de directe omgeving van het plangebied. Het betreft onder andere: de Huismus (*Passer domesticus*), de Buizerd (*Buteo buteo*), de Sperwer (*Accipiter nisus*), de Gierzwaluw (*Apus apus*), de Kerkuil (*Tyto alba*), de Ransuil (*Asio otus*), en de Steenuil (*Athene noctua*).

Huisumus

Van de Huismus werden tevens tijdens het veldbezoek enkele individuen waargenomen binnen het plangebied. Het betreft een paartje (m+v) ter hoogte van gebouw D. Ook werd een mannetje gezien dat verdween onder een dakpan van het pand aan de Meerkoet 120 en 16 roepende individuen op het perceel aan de Tuinderij 15 (beiden net buiten het

plangebied). Het pannendak van gebouw E biedt mogelijk geschikte nestplaatsen voor de Huismus, gelet op de grootte van sommige openingen tussen dit pannendak. In de overige bebouwing binnen het plangebied ontbreekt het aan geschikte openingen voor de Huismus. In de woonwijken rondom het plangebied bevinden zich veel woningen met voor de Huismus geschikte pannendaken.

Het is aannemelijk dat de huismussen gebruik maken van de vegetatie in het plangebied. De aanwezigheid van (deels inheemse en groenblijvende) struiken, heesters en kleine bomen maakt het plangebied geschikt als (onderdeel van de) functionele leefomgeving van de Huismus.

Kerkuil, Ransuil en Steenuil

De gebouwen A, B en C bieden mogelijk geschikte verblijfplaatsen voor uilen. De schuren bieden voldoende en ruime invliegopeningen en binnenin bevinden zich dwarsbalken die dienst kunnen doen als zitposten (figuur 13). Met name de Kerkuil en de Steenuil zouden hier gebruik van kunnen maken als rust- en mogelijk ook als broedplaats. De Ransuil broedt en roest bij voorkeur in naaldbomen. Alhoewel deze ontbreken, kunnen ook oude nesten van kraaien en duiven, houtwallen en hagen gebruikt worden door de Ransuil. Bij het eerdere aanvullende onderzoek werden geen ransuilen aangetroffen (Westbroek, 2018), maar de situatie kan inmiddels veranderd zijn.

Het plangebied is daarnaast geschikt als (onderdeel van het) foerageergebied voor de verschillende soorten uilen. Het voedselaanbod is vermoedelijk goed, vanwege de aanwezigheid van onder andere ruige vegetaties en plekken voor opslag van hooi en stro (schuur 'C', zie figuur 14). Dit zijn aantrekkelijke plekken voor muizen, die als voedsel voor de uilen kunnen dienen. Verder zijn oriëntatiemogelijkheden, veilige schuilplekken, en de aanwezigheid van voldoende zit- en uitkijkposten van belang. Onder andere een afwisseling tussen korte en verruigde vegetatie, houtsingels, heggen en bosjes dragen hieraan bij. Al deze elementen zijn in het plangebied aanwezig.

Er werden bij het veldbezoek geen veren, braakballen of andere sporen aangetroffen die duiden op de aanwezigheid van uilen.

Figuur 13: Dwarsbalken in de schuur vormen mogelijk geschikte zitposten voor uilen. Deze kunnen eenvoudig bereikt worden via vele openingen in het dak.

Foto: NWC

Figuur 14: Opslag van hooi, aantrekkelijk voor muizen, die weer als voedsel kunnen dienen voor verschillende soorten uilen.

Foto: NWC

Buizerd en Sperwer

Zowel de Buizerd als de Sperwer zijn uitgesproken boombroeders. Binnen het plangebied werden drie (oude) nesten aangetroffen van de Ekster (*Pica pica*). Rondom deze nesten werd ten tijde van de quickscan geen activiteit waargenomen. Het is echter bekend dat de Buizerd en de Sperwer oude nesten van eksters en kraaien kunnen gebruiken om te broeden. Deze nesten kunnen vergroot of opgeknapt worden met extra takken. Het is daarom niet uit te sluiten dat de nesten gebruikt kunnen worden door deze soorten. De bebouwing binnen het plangebied is voor deze soorten niet interessant.

Het plangebied maakt mogelijk een (klein) onderdeel uit van de functionele leefomgeving van de Buizerd en de Sperwer. Het kan op voorhand met voldoende zekerheid worden uitgesloten dat het essentieel leefgebied betreft, gezien de aanwezigheid van voldoende vergelijkbare foerageergebieden voor deze roofvogels in de omgeving van het plangebied, in de vorm van agrarische gebieden die rondom Harmelen zijn gelegen.

Gierzwaluw

De aanwezige bebouwing biedt geen geschikte openingen voor de Gierzwaluw. De bestaande openingen zijn te laag, of bieden geen goede in- en uitvliegkans voor de Gierzwaluw. Het foerageergebied van de Gierzwaluw bevindt zich uitsluitend in de lucht en zal dus niet significant verstoord worden door de voorgenomen plannen.

Overige vogelsoorten

Binnen het plangebied is veel vegetatie aanwezig, wat broedgelegenheid biedt voor algemene broedvogels. Tijdens het veldbezoek werden o.a. Houtsnip, Merel, Groenling, Heggenmus, Roodborst, Winterkoning, Zwarte kraai, Kauw en Ekster waargenomen. Zoals hierboven reeds vermeld is, werden binnen het plangebied drie (oude) nesten van de Ekster aangetroffen. Onduidelijk is of en door welke soort deze nesten in gebruik zijn. Voor algemene broedvogelsoorten gelden bij activiteiten buiten het broedseizoen geen belemmeringen.

Grondgebonden zoogdieren

Strikt beschermde grondgebonden zoogdiersoorten die op basis van verspreidingsgegevens verwacht kunnen worden in (de omgeving van) het plangebied, zijn onder meer de Bunzing (*Mustela putorius*), de Hermelijn (*Mustela erminea*), de Wezel (*Mustela nivalis*), de Steenmarter (*Martes foina*), de Waterspitsmuis (*Neomys fodiens*), de Haas (*Lepus europaeus*) en het Konijn (*Oryctolagus cuniculus*). Tijdens het veldbezoek werden geen in het plangebied geen sporen van deze of andere zoogdiersoorten aangetroffen. Tevens geldt binnen de provincie Utrecht voor vrijwel al deze soorten een vrijstelling, met uitzondering van de Steenmarter en de Waterspitsmuis.

Steenmarter

Wel zijn alle gebouwen, met uitzondering van gebouw 'G', toegankelijk voor marterachtigen (waaronder de Steenmarter) vanwege de aanwezigheid van geschikte, voldoende

grote openingen. Het kan daarom niet worden uitgesloten dat er zich binnen het plangebied verblijfplaatsen bevinden.

Het gebied is ook zeer geschikt als onderdeel van de functionele leefomgeving van de Steenmarter en andere marterachtigen. Het plangebied is bij uitstek geschikt voor de Steenmarter, die een voorkeur heeft voor gebieden met kleinschalige landbouw, oude schuren, heggen en bosjes. Takkenhopen, dichte struwelen, zolders, kruipruimtes en oude schuren kunnen dienst doen als schuilplaatsen voor de Steenmarter, en groenstroken, heggen, bosjes, greppels en bermen als (onderdelen van het) foerageergebied.

Waterspitsmuis

De Waterspitsmuis stelt vrij specifieke eisen aan het habitat. Onder andere de aanwezigheid van schoon, helder, niet te voedselrijk water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers zijn van belang. In de oevers moeten voldoende schuilmogelijkheden zijn. Al deze elementen ontbreken in het plangebied, waardoor het gebied geen geschikt leefgebied vormt voor de Waterspitsmuis.

Amfibieën

Beschermde amfibieënsoorten die voorkomen in de (wijdere) omgeving van het plangebied zijn de Heikikker (*Rana arvalis*) en de Rugstreeppad (*Epidalea calamita*).

De Rugstreeppad is bij uitstek een pioniersoort die relatief gemakkelijk nieuwe gebieden koloniseert. Op 27 mei 2020 werd een Rugstreeppad waargenomen op zeer korte afstand van het plangebied⁶ (ca. 100 m). Het kan daarom niet worden uitgesloten dat ook binnen het plangebied rugstreeppadden voorkomen. Het gebied biedt echter geen uitermate geschikt habitat vanwege het grotendeels ontbreken van goed vergraafbaar zand. In één van de kassen is wel goed vergraafbaar zand aanwezig (B). Ook zijn elementen zoals pallets en takkenrillen aanwezig waar rugstreeppadden zich onder zouden kunnen verschuilen. De watergangen in en rondom het plangebied zijn matig geschikt als voortplantingswater. De watergangen worden gekenmerkt door relatief steile oevers, met een begroeiing van riet en zegge. Snel opwarmende plekken in het water en/of ondiepe oeverzones ontbreken, net als een goed ontwikkelde onderwatervegetatie. Er is geen beschoeiing.

Ook voor de Heikikker is het plangebied matig geschikt. Over het algemeen staat de Heikikker bekend als een cultuurvliesende soort, die nauwelijks wordt aangetroffen in intensief gebruikt agrarisch landschap, rond infrastructuur en bebouwing. Dat maakt dat het plangebied beduidend minder geschikt is voor deze soort dan andere gebieden in de omgeving van Harmelen, zoals de poldergebieden Breeveld/Haanwijk ten westen van Harmelen en polders ten zuiden van de A12. Het voorkomen van de Heikikker binnen het plangebied kan niet worden uitgesloten, maar het kan wel worden uitgesloten dat het plangebied een essentieel onderdeel vormt van de functionele leefomgeving van deze soort.

⁶ Zie: <https://waarneming.nl/observation/195071284/>

6. Effecten, verplichtingen en aanbevelingen

Vleermuizen

In gebouw E bevinden zich een aantal openingen waar gebouwbewonende vleermuissoorten gebruik van zouden kunnen maken. Met name gebouw A kan tevens door de Gewone grootoorvleermuis gebruikt worden als zomer- en paarverblijfplaats. Gezien de kleinschalige aard van de aangetroffen vleermuisgeschikte openingen en het grotendeels ontbreken van ruimtes in spouwmuren kan een functie voor grotere groepen vleermuizen, als kraamverblijfplaats of massawinterverblijfplaats, op voorhand worden uitgesloten.

Alhoewel bij het aanvullend onderzoek naar de functie(s) van het plangebied voor vleermuizen in 2016 en 2018 geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen werden aangetroffen (Westbroek, 2018), kan niet worden uitgesloten dat deze zich in het gebied bevinden. Immers kunnen vleermuizen zich in de tussentijd gevestigd hebben.

Om uit te kunnen sluiten, dan wel aan te kunnen tonen, dat er zich vaste zomer- en/of paarverblijfplaatsen van vleermuizen bevinden binnen het plangebied, is aanvullend onderzoek nodig. Volgens het meest recente vleermuisprotocol (2021) dienen voor dit aanvullende onderzoek tenminste 5 gerichte veldbezoeken plaats te vinden. Drie bezoeken dienen plaats te vinden in de kraam/zomerperiode (15 mei – 15 juli) en twee bezoeken dienen plaats te vinden in de paarperiode (15 augustus – eind september). Alle veldbezoeken moeten plaatsvinden met geschikte weersomstandigheden. Middels een dergelijk vervolgonderzoek worden alle functies, die de bebouwing voor vleermuizen kan hebben, in kaart gebracht.

Het plangebied en de directe omgeving zijn enigszins geschikt als foerageergebied en vliegroute voor vleermuizen. Het is aannemelijk dat vleermuissoorten zoals de Gewone dwergvleermuis, de Ruige dwergvleermuis en de Laatvlieger het plangebied gebruiken als onderdeel van hun foerageergebied. Gezien de geringe omvang van het plangebied kan het echter met voldoende zekerheid worden uitgesloten dat het plangebied een essentieel (onderdeel van een) foerageergebied of essentiële vliegroute vormt. Gericht aanvullend onderzoek naar de functie(s) van het plangebied als foerageergebied en/of vliegroute voor vleermuizen is niet nodig. Eventuele activiteit van vleermuizen die het plangebied gebruiken als vliegroute of foerageergebied zal wel in kaart gebracht worden tijdens het onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen.

Vogels met een vaste verblijfplaats

Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van vogelsoorten met een vaste verblijfplaats of andere broedvogelsoorten aangetroffen in het plangebied. Een deel van de aanwezige bebouwing is wel geschikt als vaste rust- en/of verblijfplaats voor de Huismus (gebouw E), de Kerkuil en de Steenuil (gebouw A, B, C). Daarnaast is het plangebied geschikt als (onderdeel van de) functionele leefomgeving van de Huismus, de Kerkuil, de Steenuil en

de Ransuil en maakt hiervan mogelijk een essentieel onderdeel uit. Broedgevallen van de Buizerd en de Sperwer zijn mogelijk in de bestaande (oude) eksternesten.

Het kan daarom niet met voldoende zekerheid worden uitgesloten dat de voorgenomen plannen leiden tot verstoring en/of vernietiging van vaste nest- en rustplaatsen en/of (essentiële) functionele leefomgeving van deze soorten. Om de functie(s) van het plangebied voor de Huismus, de Buizerd, de Sperwer en de verschillende soorten uilen beter in beeld te brengen, is nader onderzoek naar deze soorten noodzakelijk.

Het onderzoek naar de Huismus dient uitgevoerd te worden volgens het kennisdocument Huismus (BIJ12, 2017) en de soorteninventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Volgens deze methoden dient het onderzoek te bestaan uit tenminste twee gerichte veldbezoeken in de periode tussen 1 april en 20 juni. Hierbij wordt gedurende tenminste één uur gepost in het plangebied waarbij alle zingende dieren en andere waarnemingen van de Huismus genoteerd worden. Dergelijke inventarisaties kunnen alleen onder gunstige weersomstandigheden uitgevoerd worden.

Broedgevallen van de Buizerd en/of de Sperwer kunnen aangetoond, dan wel uitgesloten worden na het uitvoeren van drie gerichte veldbezoeken in de periode van 1 maart tot en met 15 juli. Wanneer tijdens deze bezoeken geen activiteit wordt waargenomen bij de bestaande nesten, of activiteit van een andere, algemene vogelsoort, kan het voorkomen van broedgevallen van deze soorten worden uitgesloten. Dit onderzoek kan in combinatie met het onderzoek naar de Huismus worden uitgevoerd.

Het onderzoek naar de Kerkuil en de Steenuil dient uitgevoerd te worden volgens de kennisdocumenten van deze soorten (BIJ12, 2017) en de soorteninventarisatieprotocollen van het Netwerk Groene Bureaus. Voor de Steenuil zijn tenminste drie gerichte veldbezoeken nodig in de periode tussen 1 februari en 30 april, bij voorkeur in de avond- of ochtendschemering. Hierbij wordt gelet op waarnemingen van de Steenuil, al dan niet door het afspelen van de balstroep waarop eventueel aanwezige uilen kunnen reageren. Met deze werkwijze worden ook de functies voor de Kerkuil en de Ransuil voldoende onderzocht. Indien nodig kunnen veldbezoeken voor de Kerkuil tot en met eind augustus worden uitgevoerd, en veldbezoeken voor de Ransuil tot en met half juli.

Grondgebonden zoogdieren

De aanwezigheid van een groot aantal beschermde grondgebonden zoogdiersoorten binnen het plangebied kan uitgesloten worden op basis van verspreidingsgegevens en/of habitatvereisten. Bovendien zijn relatief veel soorten vrijgesteld binnen de provincie Utrecht. Enkel voor de Steenmarter is er mogelijk sprake van een significant negatief effect, dat kan leiden tot overtreding van verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming. Het kan niet met voldoende zekerheid worden uitgesloten dat het plangebied onderdeel uitmaakt van de essentiële functionele leefomgeving van deze soort en/of dat er zich binnen het plangebied vaste verblijfplaatsen bevinden.

Het is nodig de functie(s) die het plangebied vervult voor de Steenmarter nader te onderzoeken. Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van wildcamera's. Dit zijn

infraroodcamera's die beginnen met opnemen zodra ze een beweging en/of een warmtebron detecteren. Met deze methode kunnen dieren op een minder arbeidsintensieve manier en zonder stress in hun natuurlijke habitat bestudeerd worden. De camera's dienen op verschillende, kansrijke plekken in het plangebied te worden ingezet, gedurende tenminste zes weken in de periode van 1 maart tot en met 31 augustus. Om de week dienen de camera's gecontroleerd te worden en geheugenkaartjes en batterijen waar nodig vervangen te worden. Bij de veldbezoeken die nodig zijn voor het cameraonderzoek en andere aanvullende onderzoeken kan tevens gezocht worden naar sporen van de Steenmarter, zoals prooi-resten en andere bewoningssporen.

Amfibieën

Het kan niet met zekerheid worden uitgesloten dat er binnen het plangebied rugstreeppadden voorkomen. De aanwezigheid van andere soorten strikt beschermde amfibieën kan wel met voldoende zekerheid worden uitgesloten.

De functie(s) van het plangebied voor de Rugstreeppad dienen nader onderzocht te worden. De beste methode hiervoor is middels het plaatsen van herpetoplaten. Dit zijn platen van flexibel, warmte-houdend materiaal zoals rubber of bitumen. Deze dienen op geschikte locaties binnen het plangebied neergelegd te worden voor een totale periode van minimaal zes weken tussen eind april en eind juli, en binnen deze periode tweewekelijks gecontroleerd te worden.

Referenties

BIJ12, 2017. *Kennisdocument Huismus Passer domesticus*. Versie 1.0, juli 2017. Geraadpleegd via <https://www.bij12.nl/assets/BIJ12-2017-009-Kennisdocument-Huismus-1.0.pdf>

Netwerk Groene Bureaus, 2017. *Soorteninventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming*. Versie juli 2017. Geraadpleegd via <https://www.netwerkgroenebureaus.nl/downloads/category/21?download=649>

Schutgens, E., 2018. *Quickscan flora en fauna in het kader van nieuwbouwontwikkeling aan de Ambachtsheerelaan, locatie B te Harmelen*. P17-224/W1419. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, mei 2018. Strix/NWC

Schutgens, E., 2018. *Aanvullend onderzoek Huismus aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen*. P18-063/W1474. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, juni 2018. Strix/NWC

Schutgens, E., 2018. *Ecologisch werkprotocol ten aanzien van de Huismus in verband met sloop- en bouwwerkzaamheden aan de Ambachtsheerelaan te Harmelen*. P18-074/W1475. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, juni 2018. Strix/NWC

Stolwijk, R., & Vervoort, M., 2018. *Quickscan flora en fauna in het kader van nieuwbouwontwikkeling nabij de Ambachtsheerelaan te Harmelen*. P16-026/W1110. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, januari 2018. Strix/NWC

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging, 2021. *Vleermuisprotocol 2021*, januari 2021. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl

Westbroek, S., 2018. *Aanvullend onderzoek naar vleermuizen en vogels met een vaste verblijfplaats in het kader van nieuwbouwontwikkeling nabij de Ambachtsheerelaan te Harmelen*. P16-055/W1197. Natuur-Wetenschappelijk Centrum, Dordrecht, juni 2018. Strix/NWC

Websites geraadpleegd:

Natura2000.nl

NDFF.nl

Ravon.nl

Sovon.nl

Verspreidingsatlas.nl

Waarneming.nl

Webkaart.provincie-utrecht.nl

Zoogdiervereniging.nl

Bijlage 1: Beschermde soorten Wet natuurbescherming

In het kader van de Wet natuurbescherming worden **alle in Europa voorkomende en in het wild levende vogels beschermd** en onderstaande soorten uit overige soortgroepen:

Amfibieën

Alpenwatersalamander	Heikikker	Poelkikker
Bastaard kikker ¹	Kamsalamander	Rugstreeppad
Boomkikker	Kleine watersalamander ¹	Vinpootsalamander
Bruine kikker ¹	Knoflookpad	Vroedmeesterpad
Geelbuikvuurpad	Meerkikker ¹	Vuursalamander
Gewone pad ¹	Middelste groene kikker	

Dagvlinders

Aardbeivlinder	Grote vos	Spiegeldikkopje
Apollovlinder	Grote vuurvlinder	Tijmblauwtje
Bosparelmoevlinder	Grote weerschijnvlinder	Veenbesblauwtje
Boszandoog	Iepenpage	Veenbesparelmoevlinder
Bruin dikkopje	Kleine heivlinder	Veenhooibeestje
Bruine eikenpage	Kleine ijsvogelvlinder	Veldparelmoevlinder
Donker pimperlblauwtje	Kommavvlinder	Zilveren maan
Duinparelmoevlinder	Moerasparelmoevlinder	Zilverstreephooibeestje
Gentiaanblauwtje	Pimperlblauwtje	
Grote parelmoevlinder	Sleedoornpage	

Haften

Oeveraas

Kevers

Brede geelrandwaterroofkever	Vermiljoenkever
Gestreepte waterroofkever	Vliegend hert
Juchtleerkever	

Kreeftachtigen

Europese rivierkreeft

Landzoogdieren

Aardmuis ¹	Gewone zeehond	Rosse woelmuis ¹
Bever	Grote bosmuis	Steenmarter ⁵
Boommarter	Haas ⁷	Tweekleurige bosspitsmuis ⁴
Bosmuis ¹	Hamster	Veldmuis ¹
Bunzing ³	Hazelmuis	Veldspitsmuis
Damhert	Hermelijn ³	Vos ¹
Das	Huisspitsmuis ¹	Waterspitsmuis
Dwergmuis ¹	Konijn ⁷	Wezel ³
Dwergspitsmuis ¹	Lynx	Wilde kat
Edelhert	Molmuis	Wild zwijn ⁶
Eekhoorn	Noordse woelmuis	Woelrat ¹
Egel ¹	Ondergrondse woelmuis ⁴	Wolf
Eikelmuis	Otter	
Gewone bosspitsmuis ¹	Ree ¹	

Libellen

Beekrombout	Gevlekte Witsnuitlibel	Noordse winterjuffer
-------------	------------------------	----------------------

Bosbeekjuffer
Bronslibel
Donkere waterjuffer
Gaffellibel
Gevlekte glanslibel

Gewone Bronlibel
Groene glazenmaker
Kempense heidelibel
Mercurwaterjuffer
Hoogveenglanslibel

Oostelijke witsnuitlibel
Rivierrombout
Sierlijke witsnuitlibel
Speerwaterjuffer

Nachtvliners

Teunisbloempijlstaart

Reptielen

Adder
Dikkopschildpad
Gladde slang
Hazelworm

Kemp's zeeschildpad
Lederschildpad
Levendbarende hagedis
Muurhagedis

Ringslang
Soepschildpad
Zandhagedis

Sporenplanten

Varens
Kleine vlotvaren
Blaasvaren
Groensteel
Schubvaren

Bladmossen
Geel schorpioenmos
Tonghaarmuts

Vissen

Beekdonderpad
Beekprik
Elrits

Gestippelde alver
Grote modderkruiper
Houting

Kwabaal
Steur

Weekdieren

Bataafse stroommossel

Platte schijfhoorn

Vaatplanten

Akkerboterbloem
Akkerdoornzaad
Akkerogentroost
Beklierde ogentroost
Berggamander
Bergnachtsorchis
Blauw guichelheil
Bokkenorchis
Bosboterbloem
Bosdravik
Brave hendrik
Brede wolfsmelk
Breed wollegras
Bruinrode wespenorchis
Dennenorchis
Dreps
Drijvende waterweegbree
Echte gamander
Gevlekt zonneroosje
Glad biggenkruid
Gladde zegge
Groen nachtorchis

Groenknolorchis
Groot spiegelklokje
Grote bosaardbei
Grote leeuwenklauw
Honingorchis
Kalkboterbloem
Kalketrip
Karhuizeranjer
Karwijselie
Kleine ereprijs
Kleine schorseneer
Kleine wolfsmelk
Kluwenklokje
Knollathyrus
Knolspirea
Korensla
Kranskarwij
Kruipend moerasscherm
Kruiptijm
Lange zonnedaauw
Liggende raket
Naaldenkervel

Pijlscheefkelk
Roggelelie
Rood peperboompje
Rozenkransje
Ruw parelzaad
Scherpkruid
Schubzegge
Smalle raai
Spits Havikskruid
Steenbraam
Stijve wolfsmelk
Stofzaad
Tengere distel
Tengere veldmuur
Trogamander
Veenbloembies
Vliegenorchis
Vroege ereprijs
Wilde averuit
Wilde ridderspoor
Wilde weit
Zomerschroeforchis

Vleermuizen

Baardvleermuis	Grote hoefijzerneus	Mopsvleermuis
Bechsteins vleermuis	Grote rosse vleermuis	Noordse vleermuis
Bosvleermuis	Ingekorven vleermuis	Rosse vleermuis
Brandts vleermuis	Kleine dwergvleermuis	Ruige dwergvleermuis
Franjestaart	Kleine hoefijzerneus	Tweekleurige vleermuis
Gewone dwergvleermuis	Laatvlieger	Vale vleermuis
Gewone grootoorvleermuis	Meervleermuis	Watervleermuis
Grijze grootoorvleermuis		

Zeezoogdieren

Bruinvis	Gewone vinvis	Spitsdolfijn van gray
Bultrug	Griend	Tuimelaar
Butskop	Grijze dolfijn	Walrus
Dwergpotvis	Kleine zwaardwalvis	Witflankdolfijn
Dwergvinvis	Narwal	Witsnuitdolfijn
Gestreepte dolfijn	Noordse vinvis	Witte dolfijn
Gewone dolfijn	Orca	
Gewone spitsdolfijn	Potvis	

¹ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies.

² Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Flevoland.

³ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Gelderland, Noord-Holland, Zeeland, Overijssel en Noord-Brabant.

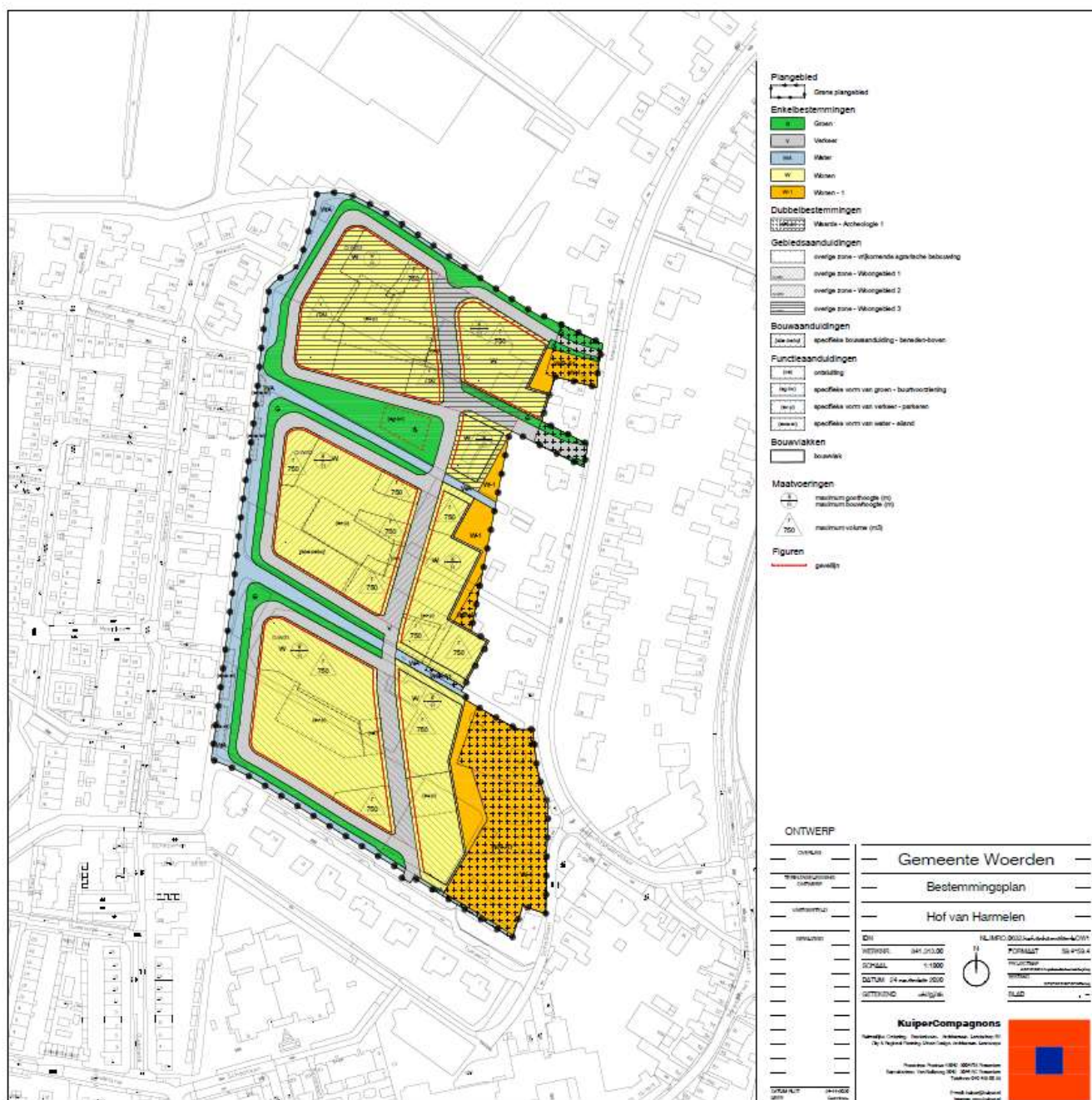
⁴ Voor deze soort geldt een vrijstelling in alle provincies m.u.v. Zuid-Holland.

⁵ Voor deze soort geldt enkel in Friesland een vrijstelling.

⁶ Voor deze soort geldt enkel in Noord-Brabant een vrijstelling.

⁷ Voor deze soort geldt enkel in Zeeland **geen** vrijstelling.

Bijlage 2: Bouwkundige kaart plangebied

Bijlage 3: Vleermuizen en ruimtelijke ingrepen

Vleermuizen en hun leefgebied worden beschermd door de Wet natuurbescherming. In deze wet is bepaald dat in het geval van een ruimtelijke ingreep ruim van tevoren bekeken moet worden of de ingreep nadelige invloed kan hebben op vleermuizen en hoe hiermee omgegaan moet worden.

Verblijfplaatsen

Vleermuizen maken het hele jaar door gebruik van verschillende verblijfplaatsen (o.a. in bomen en gebouwen). Vleermuisverblijfplaatsen zijn op te delen in verschillende typen: winterverblijfplaats (waar overwinterd wordt), dagkwartieren (waar de mannetjes in de kraamkolonieperiode overdag zitten, alleen of in kleine groepjes), kraamkolonies (vrouwtjes en hun jongen, vaak in grote groepen), paar-verblijven (waar gepaard wordt, vaak in het najaar, soms gelijk aan de winterverblijfplaats) en tussenkwartieren (gebruikt in de periode tussen overwinteren en de zomerperiode in). Per type verblijfplaats gebruiken vleermuizen vaak meerdere verblijven waar tussen gewisseld wordt, bijvoorbeeld wanneer elders het klimaat geschikter is of om aan parasieten te ontkomen. Vleermuizen zijn wel zeer honkvast wat betreft de typen verblijven die ze gebruiken. Dit betekent dat hun verblijven belangrijk zijn voor instandhouding van de populatie en dat deze daarom beschermd worden door de wet.

Sinds mei 2009 is het Vleermuisprotocol vastgesteld. Dit is opgesteld door het Netwerk Groene Bureaus en de Zoogdiervereniging VZZ in overleg met de Dienst Landelijk Gebied (DLG) en de Gegevensautoriteit Natuur (GaN). Het protocol dient als leidraad voor het bepalen hoe en hoe vaak geïnventariseerd moet worden om te voldoen aan de wetgeving. Voor het bepalen of een gebouw of een potentieel geschikte boom van belang is als vleermuisverblijfplaats, is over het algemeen een langlopend onderzoek nodig (van april/mei t/m september/oktober) en zijn 4 tot 7 bezoeken nodig. Om onnodige vertraging te voorkomen, wordt daarom aangeraden om in de planning van de voorgenomen plannen rekening te houden met deze onderzoeksperiode.

Maatregelen ten behoeve van vleermuizen zijn nodig:

- indien sprake is van een verblijfplaats die van significant belang is of zou kunnen zijn en/of;
- indien vleermuizen aangetroffen zijn.

Er is sprake van een significant belangrijke verblijfplaats (ook wel vaste verblijfplaats genoemd, een verblijfplaats die van belang is voor een populatie) als:

- er sprake is van een kraamkolonie;
- er sprake is van een belangrijke overwinteringsplaats of paarplaats;
- er geen alternatieve verblijfplaatsen in de directe omgeving beschikbaar zijn;
- de gunstige staat van instandhouding van de (populatie van) de soort in het geding is bij het verdwijnen van de verblijfplaats.

De te nemen maatregelen moeten er voor zorgen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming niet overtreden worden. Dit betekent dat er geen dieren gedood, verwond of actief verstoord mogen worden en dat in geval van significant belangrijke verblijfplaatsen deze behouden moeten blijven of anderszins tijdig op een goede manier vervangen dienen te worden. De functie die het leefgebied voor de betreffende populatie vervult, moet onverminderd blijven bestaan.

Om te voorkomen dat dieren gedood, verwond of actief verstoord worden, kunnen de volgende mitigerende maatregelen nodig zijn:

- niet slopen in de winterslaaperperiode (in deze periode kan zelden met zekerheid worden vastgesteld dat vleermuizen afwezig zijn in een potentieel geschikt en onoverzichtelijk object, omdat ze dan ook 's nachts passief zijn. Dat maakt ze in deze periode overigens extra kwetsbaar);
- vlak voor de sloop onderzoeken of er individuen aanwezig zijn in het te slopen object. Zijn deze wel aanwezig dan geldt dat gewacht moet worden tot het dier of de dieren weg zijn.

Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn kan een ontheffing aangevraagd worden bij de provincie waarin de ingreep plaatsvindt. Een afwijzingsbrief, die stelt dat geen ontheffing nodig is, 'omdat als de voorgestelde maatregelen genomen worden er immers geen verboden overtreden worden' geldt als goedkeuring van de voorgestelde maatregelen. Zijn de maatregelen niet voldoende, dan moeten deze aangepast worden. Als dat niet mogelijk is of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), is een ontheffing nodig. Deze wordt alleen verstrekt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Jachtgebied en vliegroutes

Naast verblijfplaatsen bestaat het leefgebied van vleermuizen ook uit foerageergebied en vliegroutes (vaak bomenrijen of waterlopen). Deze zijn ook beschermd als zij van significant belang zijn. Zij gelden als significant belangrijk indien bij aantasting de functionaliteit van de verblijfplaats(en) in het geding komt. Is dat het geval, dan zijn maatregelen nodig die dit voorkomen, anders is een ontheffing nodig. Ook hier geldt dat deze alleen verstrekt wordt in geval van projecten waarbij sprake is van een groot openbaar belang.

Bijlage 4: Vogels en ruimtelijke ingrepen

Als mitigerende maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen, hoeft geen ontheffing van de Wet natuurbescherming aangevraagd te worden. Om zeker te weten of de mitigerende maatregelen voldoende zijn en er inderdaad geen ontheffing nodig is, kan een ontheffing aangevraagd worden om de maatregelen (goed) te laten keuren. Indien goedgekeurd, wordt door de provincie een “positieve afwijzing” afgegeven.

Als geen maatregelen genomen kunnen worden om de functionaliteit van de voortplantings- en/of rust- en verblijfplaats te garanderen of wanneer compenserende maatregelen nodig zijn (bijvoorbeeld het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen), dient een ontheffing aangevraagd te worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn.

De aanvraag wordt beoordeeld op de volgende punten:

- Is er een wettelijk belang?
- Is er een andere bevredigende oplossing?
- Komt de gunstige staat van instandhouding in gevaar?

“Ruimtelijke inrichting en ontwikkeling” of een “dwingende reden van groot openbaar belang” gelden echter niet als een wettelijk belang. Dit betekent dat de provincie in het kader van ruimtelijke ingrepen alleen een positieve afwijzing af kan geven.

Bescherming van vogelnesten

Artikel 3.1 lid 2 uit de Wet natuurbescherming luidt:

“Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen”.

Voorafgaand en tijdens de werkzaamheden moet rekening gehouden worden met eventueel aanwezige vogelnesten. Er is sprake van een nest wanneer er nestindicatief gedrag is waargenomen en/of er een broedsel aanwezig is. Het vernielen of beschadigen van een nest is verboden. Dit geldt voor alle vogelsoorten. De meeste vogels maken echter elk broedseizoen een nieuw nest of zijn goed in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik vallen alleen onder de bescherming van de Wnb wanneer het in gebruik is (tijdens het broedseizoen). Wanneer een dergelijk nest niet in gebruik is, is geen ontheffing nodig voor het vernielen of beschadigen ervan.

Verstoring van vogels is ook verboden, maar er bestaat een uitzondering voor verstoring die niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort (artikel 3.1 lid 5 Wnb). Dit betekent dat verstoring tijdens het broedseizoen toegestaan is, mits de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort gewaarborgd blijft.

Een (beperkt) aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Verblijfplaatsen van deze vogelsoorten zijn niet alleen beschermd wanneer ze in gebruik zijn, maar het hele jaar:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).

2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
3. Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tot slot is er nog een categorie 5: Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. Voor deze soorten is extra onderzoek nodig, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd; deze soorten zijn namelijk *wel* jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Hieronder de lijst met jaarrond beschermde vogelnesten:

Nesten van de volgende soorten zijn jaarrond beschermd indien ze nog in functie zijn:

Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>
Grote gele kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>
Ransuil	<i>Asio otus</i>
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>
Steenuil	<i>Athene noctua</i>
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>
Zwarte wouw	<i>Milvus migrans</i>

Nesten van de volgende soorten zijn niet jaarrond beschermd (categorie 5), maar hiervan is inventarisatie wel gewenst:

Blauwe reiger	<i>Ardea cinerea</i>
Boerenwaluw	<i>Hirundo rustica</i>
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>
Bosuil	<i>Strix aluco</i>
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>
Eider	<i>Somateria mollissima</i>
Ekster	<i>Pica pica</i>
Gekraagde roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>
Glanskop	<i>Parus palustris</i>
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>
Groene specht	<i>Picus viridis</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>
Hop	<i>Upupa epops</i>
Huiswaluw	<i>Delichon urbica</i>
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>
Kleine bonte specht	<i>Dendrocopos minor</i>
Kleine vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>
Koolmees	<i>Parus major</i>
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>
Oeverwaluw	<i>Riparia riparia</i>
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>
Raaf	<i>Corvus corax</i>
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>
Zwarte roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i>